

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25 „
Posamično številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.
Na naročbe brez priložene naročnine se upravištvo ne ozira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi in oznanila se računajo po 7 nov. vrstica v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravištvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

• V edinost je moč.

Slovenci! Rojaki!

„Ljubljanski Sokol“ more samosvestno reči, da si je v petindvajsetih letih svojega obstoja pridobil velike zasluge za narodno probujo in da je več ko katero koli drugo društvo storil, da se je v Slovencih vzbudil in razširil narodni ponos. Naše društvo ni se smatralo samo za telovadno društvo, temveč je takoj od početka vcepilo vsakemu svojemu členu prepričanje, da mora biti pionir svete narodne stvari.

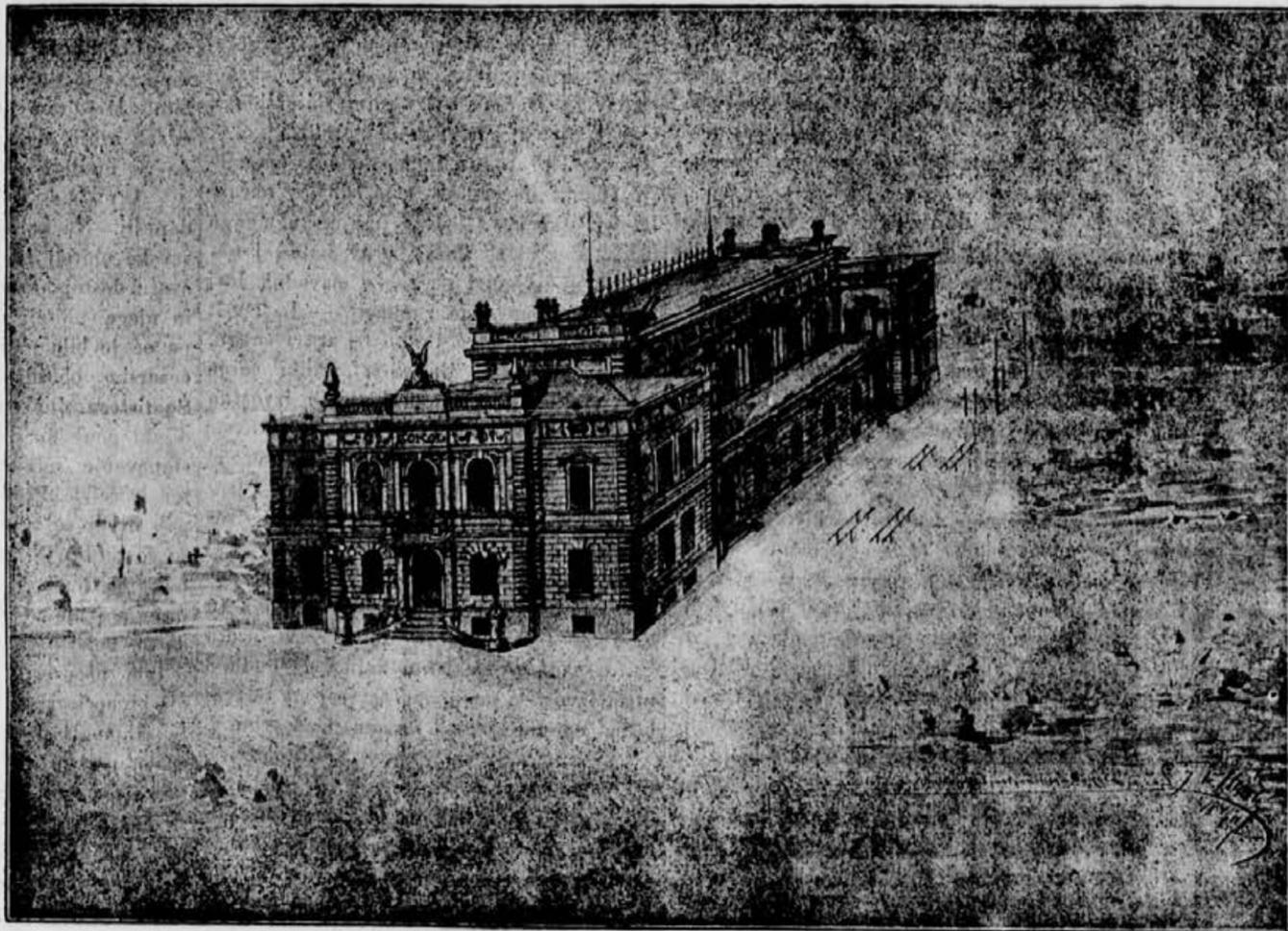
Zgodovina, katero je društvo izdalo

lani o priliki praznovanja svoje petindvajsetletnice, dokazuje najbolje, kako znamenito je vršil „Sokol“ svojo dolžnost; vsaj ni bilo širom slovenske domovine znamenitejše narodne slavnosti, katere bi se ne bil udeležil. Zato mu je pa narod naš o petindvajsetletnici tudi dokazal svoje simpatije; kajti slavnosti, ki so se vršile tem povodom, bile so tako veličastne, da kaj takega — po splošnej sodbi — ni videla še bela Ljubljana.

Slavni slovenski mecén, preblagorodni gospod Josip Gorup — uvažujoč do-

sedanje blagoslovljeno delovanje našega društva — dal mu je na razpolaganje posojilo 30.000 gl. za to, da si sezida posebno poslopje, v katerem bi zamoglo namen svoj dosežati boljše, ko mu je mogoče sedaj brez lastnega domovanja. Odbor sklenil je vsled tega razširiti družveni delokrog tako, da bode društvo poslej svojim članom tudi v duševnem oziru dajalo koristi, kakoršnih ne morejo uživati pri kakem drugem društvu v Ljubljani in bode uže v prihodnjem obnem zboru nasvetoval primerno premembo pravil.

Rojaki! Naloga, ki si jo je postavilo društvo naše, dá se vsestransko izpolniti le s pripomočjo vsega slovenskega naroda. Poslopje, katero — kakor pričá slika — bode v olepšavo našega glavnega mesta, in katero bode vsaj za sedaj brezdvojbeno središče vsega narodnega življenja v Ljubljani, stalo bode skoro še jedenkrat toliko, kolikor ima društvo naše uže na razpolaganje. Zato se obračamo do Vas vseh, ki poznate nesebično in požrtvovalno delovanje „Sokola“; do vas vseh, ki ste bili tolikratni pričá srce v nemajočih prizorov

PODLISTEK.

Sultan Jahja.

(Dr. K. Glaser)

(Dalje.)

V ugoden čas pride na Laško perzijsko poslanstvo, ki ga je vodil Anglež Robert Sherley, da bi se sklenola zveza proti Turčiji.

Jahja se predstavi papežu. Potem pa odrine z toskanskimi ladjami v sirske vode, premaga Turke in odvesla v Tripoli; čez 21 mesecev se vrne v Florencijo.

V tem času so se trudili Jahjo pridobiti za španske interese, pa zastonj; pa tudi na Laškem se je Jahji reč predolgo predla in on odrine zopet v Ohrido na Turškem, kjer se snide z Besarijonom, škofom Dubniškim in z nekim nadškofom hercegovskim; vsi idejo v Metohijo, kjer se je razgovarjalo ob upor. Svetuje se Jahji, naj ide v staro Serbijo, kjer najde podporo pri mogočnem hajduku Vergi

prevenskem. Zagorje, Mokra planina, Stara planina in drugi kraji so bili zanj. Odločilo se je, da odide Jahja k krščanskim vladarjem, da dobi 20.000 pušek.

Napoti se čez Janino do morja in odpluje v Benetke in Mantovo, kjer ga častno vsprejme vojvoda Goncaga. Tam se seznanil z Nikolijem Minijati-jem, zastopnikom dubrovniške samovlade na tamšnjem dvoru. Z njim in dvanajstoricu spremljevalcev se napoti čes Trento, Inomost, Norimberg, Heidelberg v Amsterdam, kjer nakupi orožja za 100.000 vojakov. Odtod odrine v Pariz, kjer mu pomoč obeča Karol vojvoda Goncaški.

Jahja zapusti Pariz in odide na Dunaj in Gradec, kjer je stanoval v jezuitskem kolegiji. Tu stopi v dogovor z nadvojvodo Ferdinandom, ki imenuje Jahjo: Illustris nobis dilectus Alexander comes de Monte Nigro.

Med tem umre sultan Ahmed, naslednik mu je Mustafa. Nadvojvoda mu da potni list, s katerim se zapoti čez Hrvaško in Slavonijo, kjer ga je spremljal menih

Dubrovič, v Bosno in prodre v Kratovo; tam se zopet snide z Besarijonom in z hajdukom Vergo, katerima je pripovedal o svojih potovanjih in o kupljenem, a ne plačanem orožju. Ta mu da 17.000 obo-roženih mož, s katerimi plane na mesta Skopia, Novibazar, Novobrdo in Prištino. V neki bitki ranjen odide v Bolgarijo, in odtod čez Moldavo in Valahijo na Poljsko, kjer ga župan kamienški zapre, veliki kancelar poljski pa ga oslobodi. Poljaki se pridruže zvezi proti Turkom. Jahja je bil v taboru poljskem kot oblaščenec balkanskih kristjanov. Ker so pa Kozaci takrat nadlegovali Turke, so se ti pogodili s Poljaki. * Jahja izprevidi, da mu tu ne cvete pšenica, in odide v Gradec, da bi tam poročal, kaj je opravil na Turškem in na Poljskem.

Odtod je stopil na Laško, papeža in posvetne vladarje pomoči proseč. V Gradec se povrnivši hotel je čez Ogersko na Turško,

* Iz Krakove piše na jesen leta 1617 obširen list, kjer opisuje Srbe; pove, da so ga imenovali Srbski kralj. (Knjiga ima tiskarski pogrešek S r p e k i).

pa ni mogel izvršiti te nakane radi nemirov, ki jih je povzročil Betlen Gabor. Čez Benetke odpluje v Albanijo in vneti upor v Stari planini.

V tem, ko je v Carigradu prevrat posadil Osmana na prestol, prepotoval je Jahja Armenijo, Mesopotamijo, Perzijo in Arabijo in je pomolil v Mekki na grobu prorokovem.

Izvedevši, da so Čehi poraženi na Beli gori leta 1620, ukrene potovati k cesarju na Dunaj. Po neizmernih težavah pride 20. junija 1624. tje, kjer zve od cesarja samega, da se ne sme nadjati nobene pomoči. To je bil hud udarec za podjetnega in nemirnega moža.

V tem času bival je na Dunaji knez Radzivil, poglavar četi „lisowczykancev“, ki niso vedeli, kam bi svoje glave položili, ker so bili puščeni iz službe. Klatili so se po Moravskem. Jahja se spusti v dogovore z njimi; izprevidevši pa, da je njihovo število prepričilo, da bi mogel z njimi napasti Carigrad, stopi v dotiko s saporškimi*

* Prebivalci (ribiči) ob Dnjepru.

narodnega navdušenja o izletih in drugih javnih nastopih našega društva; do vas vseh, ki verujete v lepšo narodno bodočnost, katere neutrudni oznanjevalec bil je vedno naš „Sokol“ — z ljudno prošnjo, da mu s prostovoljnimi doneski pomagate postaviti si lastno domovanje.

Zlasti Ve, narodna društva! katerim o posebno slovesnih prilikah „Sokol“ nikdar ni odrekal sodelovanja, Ve, čitalnice in bralna društva širom domovine: pokažite, da znate ceniti zasluge društva našega. Gotovo ne bode težko vsakemu društvu prirediti tekom leta po jedno veselico na korist „Sokolskemu domu“; s tem pa se bode nabrala uže precejšna vsota za zgradbo tega v narodnem oziru jako imenitnega poslopja.

Res, da imamo mnogo izdatkov v narodne namene; a temu se narod, ki napreduje, ki veruje v svojo bodočnost, ubraniti ne more. Po požrtvovalnosti soditi je narodno zavednost in zato tudi res nahajamo, da ravno oni najbolj tožijo o narodnem davku, ki ne vedo, da:

„Biti slovenske krvi, bodi Slovencu ponos!“

Zato se torej z zaupnostjo obračamo do Vas, dragi rojaki! „Sokolski dom“ bode se vsled velikodušne podpore preblagorodnega g. J o s i p a G o r u p a začel zidati uže to spomlad. Pomozite nam z radovoljnimi doneski, da postane krasno poslopje kmalu neobremenjena lastnina slovenskega naroda!*)

V Ljubljani, dne 1. februarja 1889.

Za odbor „Sokola“:

Ivan Hribar, dr. Julij Dereani,
starosta, tajnik,

Pavel Skalčič,
blagajnik.

Slovenska mladina.

Ko boj divja, ne omahuj v zvestobi!
To prošnja moja je, to nauk moj.
Dokler ji bodeš zvesta ti, mladina,
Ničesar ne boji se domovina.

Stritar.

Kakor malo drevesce pripogneš, tako bo vzrastlo; v prvem kalu se da cvetlica lepo razviti, da prija pozneje cvetličarjevemu dobremu ukusu.

Enako je tudi z človekom. Iz njega mladosti se pozna kam bo padel, kako se bode razvil, kakšen mu bode značaj, čutila, — srcé.

Na česa se pač najbolj oziramo, ako želimo človeka storiti npravnostno popolnega, krepostnega in značajnega, ako ne uprav na ta tako občutljiv del človeškega telesa? V srcu razumevamo človekovo nprav, vanj skupljamo vsa njegova čutila, vso njegovo blagost in hudobnost, strast in zlobo, srd in jezo, ljubezen in sovraštvo, usmiljenost, neusmiljenost in toliko, toliko družih različnih dobrih in slabih lastnosti.

*) Doneski pošiljajo naj se blagajniku g. Pavlu Skalčiču.

Kozaki. Z veseljem ga sprejme nadškof Boreški v Kijevu. Na čelu 80.000 Kozakov lomasti Jahja proti Carigradu, osvoji Trapecunt, Kafa in Sinope in razpošilja glasove vojvodom in knezom na Bolgarskem, Macedonskem in Albanskem. Turke je prešinil silen strah. Dobili so na Poljskem pomoč: vodja Konieczpolski prihruje z 30.000 Poljakov na Malorusko; Kozaki vkrcani na 860 barkah tudi niso mnogo opravili v nemirnem Bosporu; tako ni imela ta kozaška ekspedicija primerne in zaželenega vspeha.

Radi tega zapusti Jahja Kozake in pride v Moskvo; po kratkem odmoru odrine na Nemško ter se snide 7. junija 1629. z Wallensteinom v Gustrou. Ta mu pové, da je pripravil papeža Urbana VIII., nemškega cesarja in španskega kralja na to, da skupno primejo Turka. Tudi Jahja razloži svoje načrte. Wallensteinu je ugajal Jahjin bistri um, njegovo temeljito znanje turških razmer in mnogih jutrovih in zapadnih jezikov. Sporazumela sta se; samo želel je Jahja, naj Wallenstein pošlje na Turško poprej dva zaupna moža, ki bi

Lahko tedaj rečemo, da v srcu obstoji vsa naša nprav, dobra ali slaba; po srcu smemo tudi meriti človeka, da-li je kreposten, značajan, usmiljen, dobrotljiv, hudomušen, uljuden, dobrotljiv, jezovit, zaljubljen itd. — brez konca.

Srce je tedaj ona tvornica, v kateri se nekako kuhajo naša dela in čini; srcé je strastno ali mirno, kakor je mirno ali razburjeno naše živčevje. Srcé „na glas uka“ nenadne sreče ali „otožno ječi“ o grenkeji žalosti; ono je presrečno ali globoko potrto, kakor uplivaio nanj zunanji dogodki. Samopašnež in lehkoživnež ne čuti pač mnogo dobrega narekavanja svojega srca; on misli bolj na svoja vnanja čuvstva, zadosti mu je zadovoljiti zadnjim, v tem ko mu ničesar ni mar za notranja čuvstva, ki imajo svoj sedež v srcu:

Želodec dober, pa slabo srcé;

Oboje dobro to skupaj ne gré.

Pa saj se skoraj bezizjemno vsa neznanstvena literatura vrti okolo srčnih čutil in namen jej je blažiti in plemeniti človeško srcé. To nalogo moralo bi imeti slovstvo v prvej vrsti pri mladini.

„Čigar je mladina, tega je tudi prihodnost“ lahko rečemo, in povestnica sama nam resnico tega reka najbolj izpričuje. Saj je narod, ki si je pred leti znal vzgojiti vrlo mladino, sedaj krepak in močen ter ima pred seboj najlepšo bodočnost! Dosti nam je omeniti lepega sadu mladeniške naudušenosti in srčnosti, namreč — združenja Italije, v kojem slavnem činu je igrala prvo ulogo uprav mladina.

Nemec si je tudi vzgojil zveste in udane mladine, ki sedaj preobrača velikomanske kozolce.

V mladeniških srcih povajajo se najlepši uzori, najsijajnejši ideali. Neuka in nenavajena svetnim bridkostim ziblje se mladina v svojih visokotelečih idealih ter gradi značne gradove. Vse na svetu zdi se jej lepo in leško dosegljivo; nič je ne napolnuje z brezupnostjo — trdna in krepka jej je volja in prepričana je, da z trajno voljo vse prenese ter odstrani najhujše zapreke.

Vzemimo mladini ideale, poderimo jej njene nadeje in — ugonobili jo bodedemo. Spoštovanja vredna je trdna volja in sklepi, upirati se nasprotaj usodi. Volje mladine ne smemo jemati, temveč jo krepiti; a ta volja mora biti prava. Glejmo, da ne ugonobino mladostnih njenih idealov; krepimo jih, vsvarjajmo jej novih uzorov ter pravične uzore visoko spoštujmo in utrjujmo, kajti le s tem vzbudimo tudi pri mladini željo po njih ter jo storimo značajno.

Dobro vedoč, koliko se smejo zanašati na mlado krv, ako jo sebi pridobijo, tuhtali so dosedaj naši politični sovražniki vedno, da jo omamijo ter pridobé za se.

Uprav ona bujna mladina, katero sami nazivljajo „balda gioventù“, daje La-

znala slovanski, da bi se natanjčneje prepričal o vsem; Wallensteinu se to ni potrebno zdelo.

Jahja odrine čez Dunaj, Štirska in Kras v T r a s t. Spremljali so ga bolgarski slugi in štirje veliki psi turškega plemena. Da si je imel potni list na ime Aleksandra vojvoda črnogorskega, ga vender niso koj v mesto pustili, ker je prišel iz okužene dežele. Ko pa je bil naznanil, da je prepotoval mnogo dežel in da se mu mudi, ga puste v mesto skoz vrata pri Riborgo. Tu proda vse konje, voz in slugi razun enega in se vkrcna na barko.

Trst zapustivši odpravi se v Florencijo. Uže leta 1594. je narod v Hercegovini poslal na Dunaj frančiškana Andrejaševića prosit cesarja pomoči zoper Turke i potem so se ponavljala poslanstva na razne krščanske dvore. V Neapoli osnoval se je poseben agitacijski odbor po pokroviteljstvom španskega kralja. Takoj se napot; Jahja iz Florencije v Neapol z listi, ki jih je dobil od Wallensteina.

(Dalje prih.)

homom dosti upanja, da ne bodo njih pretirani politični ideali na tej slovenskeji zemlji prehitro zamorjeni ter jih ne bodo poplavalili Slovani z svojim narodnim programom.

Italijani pač dobro vedo, kako jim je z malimi neodrešenci ravnati; oni posebno skrbé za to, da tudi mladino napolne z krivičnimi svojimi nazori, ne hoteč, da zve, kako napačna je pot, koju so nastopili njihovi očetje.

Ne sramujejo se celó naj nevredejših činov ter gledajo, da zasade v mlada prsa svoje dorasle dece čim več strupa jim je možno. Lahon se celo nekako veseli, ko čita ali sam gleda posledice svojih krivih nauk, ko ima uže pred seboj fanatizovano razgrajajočo tolpo mladih razsajalcev, ki razvneti, slabo umeči splošni položaj in dnevno prašanje, kradejo ubogim mestjanom mir in počitek.

(Dalje prih.)

Črtice iz življenja cesarjeviča Rudolfa.

Pokojni cesarjevič bil je, kakor znano, izvrsten lovec. Ni bil sicer lovec, kateri se udaje lovu iz golj strasti, temveč on je gojil lov kakor naravoslovec. Prvega jelena in divjega kozla ustrelil je l. 1867., torej uže v 9. letu svoje dobe. Glava jelena je shranjena v cesarskeji dvorani za lov na Dunaju ter nosi na zlatej plošči napis: „Jelen, katerega je ustrelil Nj. c. k. Visokost prej. prestolonaslednik cesarjevič Rudolf dne 22. avgusta 1867. v okraju Išl-Jainzenberg“. — Rad je pretrpel mnogo truda, ako bi se imelo priti kakšnej nenavadnej divjačini na sled; navadni lovi pa ga niso posebno zanimali. — L. 1887. ležal je neko jutro preko tri ure v snegu, čakajoč labudov. Baš o tej priliki se je jako prehladil in to prehlajenje izvestno ni ostalo brez upliva na pozneje zdravstveno stanje cesarjevičevó. Jako rad je občeval z dobrimi lovci in ornitologi. Pisal je pred božičem knjižarju Künastu, založniku njegovih lovskih del, pismo, v katerem pravi mej ostalim: „dr. Girtaner mi piše, da je ustrelil divjega petelina ali ka-li ter da ne more določiti, v katero vrsto spada ptica. Naša knjiga ga bode o temu izvestno podučila. Zatorej mu bodem poslal eden iztis. — Srčnim pozdravom Rudolf“.

Nameravana knjiga pa ni prišla na dan, kajti cesarjevič je postal od dne do dne bolj nervozen ter se konečno odpovedal svojemu sodelovanju. —

Cesarjevič je imel v posebnej meri dar govora. Nek francoski državnik, kateri je nadvojvodo osobno poznal, rekel je o njemu: To je mož, kateri razume današnje dobo in nje tir. Mnogo se je učil, mnogo videl in zvedel; on ni princ, kateri pozna edino le dvorski zrak, temveč on se je potrudil, da pronajde smoter denašnjih naporov. Sodba njegova je zatorej jasna in temeljita; kjer se drugi vstavljajo ali se boje izraziti svoje mnenje, izgovori prestolonaslednik temeljito besedo dobre volje in neprisiljeno“. — Res je govoril Rudolf vedno nepriljubljen in zatorej so njegove besede napravile vedno globok utis na srca poslušalcev, kajti prihajale so njemu iz srca. Ta nardarjenost njegova pojavlja se v raznih strokovnjaških delih, katera je napisal in objavil in v katerih ne nahajamo v takih stvarih navadne suhoparnosti.

O dobrosrčnosti cesarjevičevéj omenjamo izmed tisoč slučajev le nastopni:

Ko je stanovo cesarjevič v Pragi, sreča na takozvanem „Marijinem nasipu“ neki dan siromaka z bolehnim dečkom v naročji. Cesarjevič pristopi k siromaku ter ga vpraša, kaj je otroku. Siromak — jako ubožen črevljar — odgovori s zolznimi očmi, da je dete uže dlje časa bolešno,

toda ne more mu kupiti {zdravil, ker uže dolgo nema zaslužka. Da olajša svojemu bolnemu ljubimcu vsaj nekoliko trpeče stanje, nosi je vsak dan nekoliko ur iz temne sobe na sveži, zdravi zrak, kateri malemu bolniku očitno dobro stori. Priprosto pripovedanje je prestolonaslednika toliko ganilo, da je izpraznil svojo novčarko starcu na roko, na katerej je nosil bolno dete. Predno se je mogel še bogato obdarovati in iznenadeni siromak zahvaliti, je bil velikodušni dobrotnik uže daleč od njega. Presrečni črevljar mogel je kupiti svojemu ljubimcu zdravil — a pozneje je še le zvedel, kdo je bil plemeniti darovatelj.

Politični pregled.

Notranje dežele.

V državnem zboru vrši se podrobna razprava o zakonu za javna skladišča. Vlada predlog je sestavljen tako, da opozicija zahteva, da naj se vsak § predrugači. Vlada je gledala pri sestavi tega zakona, da bi skladišča državi kar največ nesla, ter da bi banke in druga društva imela kolikor mogoče majhen upliv na promet v javnih skladiščih založenega blaga. To pa posebno levičarjem, ki kaj radi zagovarjajo koristi velikega kapitala, ni po volji ter zahtevajo, da se zakon v njih zmislu preustroji. Do sobote bodo zvršena še neka druga manjša dela, mej njimi tudi razprava o finančnem zakonu za tekoče leto. Mej tem pa nadaljuje proračunski odsek svoje delo ter pripravlja proračun, da ga predloži zbornici.

C e s a r s k i d v o r je sedaj v Budapešti. Na kolodvoru pričakovali so cesarsko obitelj vsi ministri, cerkveni i posvetni dostojanstveniki. Dospevšega vladarja in njega obitelj pozdravili so tiho. Zunaj pa se je bilo nabralo sila ljudstva, ki je cesarsko obitelj navdušeno pozdravljalo. Še tistega dne pa so napravili madjarski dijaki poulično demonstracijo. Šli so pred stanovanje ministra-predsednika g. Tisze ter kričali: „Proč s Tiszo“. V gostih tolpah drvili so kriče skozi mesto. Dijakom se je pridružilo mnogo postopačev in brezposlenih ljudi, ki take prilike radi porabljaio v svoje nepoštene in umazane svrhe, da se polaste tujega blaga. Policija se je o tem prepričala v minolih dneh, ko so dijaki uprizarjali take demonstracije, zato je zahtevala pooblastila, da sme postopati z vso strogostjo proti tem nemirnežem, ker sicer odklanja vso odgovornost za posledice teh nemirov. Dijake so kmalo razgnali. Ti so pa izjavili, da si nikakor ne dajo kratiti pravice ter da bodo še nadalje glasno in javno protestovali proti novemu vojnemu zakonu. To ponašanje madjarskih dijakov obsojajo, četudi z nežnimi besedami, vsi nemški dunajski listi. — §. 14. vojne zakona bode premenen in sicer tako, da se v njem določi doba 10 let, za katero se dovoljuje po novem zakonu določen kontingent novincev ali rekrutov. To je izjavil Tisza v liberalnem klubu. Tudi §. 25. bode premenjen. Honvedski minister Fejervary je poročal, da bode ustanova za jednoletnike zelo predrugačena. Po novem zakonu bode mnogo predmetov, katerim se morajo učiti sedaj enoletniki, izbrisanih iz učnega načrta. Gledalo se bode pred vsem na to, da se odgoji praktične rezervne častnike. Za učitelje bodo v bodoče postavljeni samo starši častniki, ker se proti mladim po pravici goje nekateri pomisleki. Vlada bode tudi skrbela za u a d j a r s k e i n h r v a t s k e u č n e k n j i g e. S tem je torej rečeno, da se je vlada vdala opoziciji, ter da bode dovoljeno polagati častniški izpit tudi v madjarskimi in hrvaščini. Tudi druge naredbe proti enoletnikom, ki ne položijo z dobrim uspehom izpita, bodo kolikor mogoče ublažene. Opozicijski listi kakor „Egyertetes“ pa niso zadovoljni s temi koncesijami. Omenjeni list pravi, da o novem vojnem zakonu nikdo ne govori več; to je narodu

postranska stvar; poglavitno je, da Tisza odstopi. Pokazal se je, da ni več vreden stati na čelu ogerake vlade, za to naj gre. Opozicijonci se obračajo na grofa Apornyja s prošnjo, naj stopi on, ki je pokazal, da razumi narodne težnje, na čelo opoziciji ter naj ustroji veliko narodno stranko, katera potem vrže sedanjo liberalno vlado, ki je narodu in državi samo na škodo. Nadaljni razvoj državnozbornskih razprav bode še zelo zanimiv. Tisza se je sicer v marsičem vdal, vendar mu utegnejo biti še nevarni napadi opozicije, ki bi ga rada spodmeknila na vsak način.

Vnanje dežele.

Ruska vlada kani staviti v pokoj vse one učitelje v baltičkih pokrajinah, ki ne znajo poučevati v ruščini. Znano je, da je pešica Nemcev v onih krajih uživala vse mogoče svoboščine. Imela je nemške šole, da, še celo nemško vseučilišče v Derptu, nemška sodišča itd. Naposled je pa ruska vlada vendar sprevidela, da je nes pametno dajati Nemcem take privilegije ter je sklenila porusiti vse šole in urade. Na to je navstal silen krik po vseh nemških listih, ki pa ruske vlade ne bode motil v izvršitvi svoje nakane.

Naprednjaško glasilo „Videlo“ napada Hristića in njegovo vlado, ki proti volji naroda in proti vsem ustavnim zakonom še vlada v Srbiji. „Videlo“ maha tudi po kralju, ki je vsprejel ostavko Hrističevega ministerstva, pa se še vedno vstavlja in noče poveriti drugemu sestavo novega ministerstva. Hristić vlada po starem svojem običaju, saj ne nosi zato nobene odgovornosti več, ker je kralju predal ostavko in ta jo je vsprejel. Kralj pa pusti Hristića na svojem mestu, dokler ne pripravi poti svojemu nasledniku Jovanu Ristiću. Ako je to resnica, ne bode narodu vstreženo z novim ministerstvom, saj je pri zadnjih volitvah jasno pokazal svoje mnenje odposlavši ogromno večino radikalcev v zbornico. V kratkem bodo razpisane nove volitve v skupštino. Na te bode vlada bržčas uplivala, da dobe liberalci večino. To bi še le omogočilo Ristićevo ministerstvo.

Prince Koburg se je odpeljal s svojo materijo v Plovdiv, kjer hočeta ostati nekoliko dni. Kakor poročajo dunajski listi, so ga tam neizmerno navdušeno vsprejeli. Na kolodvoru so ga pričakovali vsi dostojanstveniki, celo biskup. Na potu v stanovanje je narod nečičkar obsipoval princa in njegovo mater s cvetjem. Nemški listi so baje pozabili pripisati temu poročilu, da si žele, da bi bil vsprejem tak. Saj je pač znano, kako malo priljubljen je knez in njega vlada v deželi.

V rumunskoj zbornici prlde te dni na dnevni red predlog, da naj se Brattiano in sodrugi v ministerstvu posade na obtožno klop. Vlada se je težko branila, kakor dolgo je mogla, naposled se je morala vdati. Dosegla je samo to, da je manjšina svoj predlog nekoliko ublažila. Razprava o tem predlogu bode jako burna.

Italijanski ministerski predsednik Crispi ima te dni hudo življenje. Prvič je bila zbornica silno razburjena uže zaradi tega, ker je Italijo pokopal o take dolgove. Delavski nemiri so pa poslance in Italijane hudo razdražili. V zbornici se je Crispi sicer opravičeval, da je vlada dala o pravem času povelja, kako naj se delavce z vojno silo ukroti, da se so pa policijski uradniki obotavljali izvršiti kar jim je bilo zapovedano, ter zakrivali vse nesreče. Policijski ravnatelj in mnogo uradnikov je bilo na mestu odpravljenih iz službe, a to ni poslance zadovoljilo. Dokazali so Crispiju, da njegovo poročilo ni resnično in da vlada ni storila potrebnih korakov, da obvaruje rimske prebivalce preteče jim nevarnosti, kajti baš ta čas, ko so začeli delavski nemiri, bili so skoro vsi vojaki daleč proč iz mesta na vajah in ko so dospeli na pomoč, bilo je uže prepozno. Storzena škoda je velika, nekateri trgovci bodo tožili vlado za odškodnino.

Francoska vlada je dosegla v zbornici velik uspeh. Predlog, naj se zopet vpeljejo volitve po okrajih, je bil vsprejet. Tudi senat je to vsprejel. V četrtek je bil na dnevnem redu vladni predlog, naj se zbornica izreče, ali je revizija potrebna ali ne. Večina je za revizijo ustave; samo o načinu, kako naj se izvede, so si razne stranke navskriž. Nekateri hočejo, naj vlada predloži nov načrt, o katerem naj bi se potem razpravljalo; drugi pa hočejo, naj se vso stvar prepusti dotični skupštini, katero bode narod volil, da pregleda in popravi sedanjo ustavo. Ako se pa dotični skupštini odstopi to pravo, sklenila bi lahko, naj se upelje kraljestvo ali cesarstvo in konec bi bil republik. To vprašanje je zelo važno, zato je debata zelo burna. Natančnejših poročil pa še nimamo.

Domače vesti.

Politično društvo „Edinost“ ima jutri dne 17. t. m. odborovo sejo v prostorih „delalskega podpornega društva“ (Via Molin piccolo št. 1). Na dnevnem redu je nadaljevanje posvetovanja o bližajočih se volitvah. Prosijo se zatorej vsi gg. odborniki in namestniki, da se seje polnoštevilno vdeležo.

Dunajski listi poročajo, da namerava cesarjevna-udova nadvojvodinja Štefanija odpotovati v Miramare. Pride baje uže prihodnji teden ter ostane do aprila meseca.

Cesarjevna-udova nadvojvodinja Štefanija. Službeni naslov cesarjevine Štefanije ima glasiti odslej: „Njena c. in kr. Visokost, prejasna gospa cesarjevna-udova, nadvojvodinja Štefanija“. Najvišjem dvornikom cesarjevine-udove imenovan je z lastno-ročnim pismom cesarjevem tajni svetnik in komornik Fran grof Bellegarde, kateri je svoje mesto uže nastopil.

Venci na krsti cesarjeviča Rudolfa predstavljajo lepo premoženje. Bilo jih je 865 v poprečnej vrednosti 100.000 gld. Najdragocenejši bil je venec pariške štampe, stal je 1000 frankov. Zatem sta najlepša: venec kraljice angleške in društva lloydovih kapitanov v Trstu. Nj. Velič. cesar je določil, da se imajo trakovi vseh vencev shraniti.

Družbi sv. Cirila in Metoda daroval O. N. v spomin svoje predraga pokojne majke 5 gld.

Odklikovanje. Nj. Veličanstvo cesar podelil je stotniku I. r. peškolka „kralj Milan št. 97“, Jakupu Kavčiču plemstvo z pridevkom „Krasnidol“.

Dopolnilna volitev v državni zbor v volilnem okraju mariborskem na mesto odstopivšega Ausserer-ja, vršila se bode dne 24. marca. Kakor se čuje, je izvolitev nemškega liberalca nedvomljiva, a vendar bi bilo napačno, ne postaviti konservativno slovenskega kandidata.

Razpisano mesto zdravnika. Delegacija zdravstvenega okraja Krk-Punat-Vrbnik razpisuje mesto občinskega zdravnika s sedežem v mestu Krku. Plača iznaša 800 gld., vozarina 600 gld. na leto. Prošnje do 8. marca t. l. predsedništvu omenjene delegacije, pri kateroj se izve tudi ostale podrobnosti.

Pevsko društvo „Hajdrih“ na Proseku vabi na veselico s plesom, katero priredi v nedeljo dne 24. februarja 1889. v dvorani gostilne „Lukša“. Vspored: 1. Leban: „V veseli družbi“, možki zbor. 2. Witt: „Solza“, četverospjev. 3. Hajdrih: „Mor narjeva tožba“, možki zbor s samospelom baritona. 4. Stritar: „Medeja“, deklamuje gospica Gregorič. 5. Ivan pl. Zaje: „Zriuski-Frankopanka“, možki zbor. 6. „Dva gospoda pa jeden sluga“, burka s petjem v enem dejanji. 7. Ples. Začetek ob 6. uri zvečer. Ustoppina k veselici 20 kr. za osebo. Sedež 10 kr. k plesu gld. 1. — Med posameznimi točkami besede in pri plesu svira oddelek orkestra Giorgio Piccoli.

Plesni odsek slovenske mladine tržaške pripravlja se marljivo na tretji plesni venček, katerega namerava prirediti dne 23. t. m. v dvorani ulice

Torrente h. št. 16. Poblížje objavimo v prihodnji številki.

Občinski svet tržaški ima danes ob 7 uri zvečer javno sejo z nastopnim dnevnim redom: 1.—2. Proračun mestne sirotnice in delavnice za zapuščene otroke za leto 1889. 3. Poročilo mestne delegacije o povišanju števila pomočnih gasilcev. 4. Poročilo mestne delegacije glede skladišča za petrolej na kolodvoru pri sv. Andreju. 5. Prošnja glede kasnejega posojila za plačanje zaostalih stroškov za odpravljenec. 6. Predlog odseka za javne zgradbe za prezidanje stanovanja ravnatelja ljudske in meščanske šole v novem mestu v šolske sobe.

Vojaški nabori l. 1889. Ker se imajo vršiti letošnji vojaški nabori uže po novem vojnem zakonu in potrebne naredbe ne bodo dogotovljene do navadne dobe, v kateroj nabori začno (t. j. do 1. marca), ne prično nabori pred 1. aprilom. Potrebne naredbe objavile se bodo o pravem času.

Vabilo na LXXXII. odborovo skupščino „Matice Slovenske“ v sredo dne 20. februarja 1889. l. ob 5. uri popoldne v društveni hiši na Kongresnem trgu št. 7. Dnevni red. 1. Potrjenje zapisnika o LXXXI. odborovi seji. 2. Naznanila predsedništva. 3. Poročilo gospodarskega odseka. 4. Poročilo književnega odseka. 5. Poročilo tajnikovo. 6. Druge posameznosti.

Tekmovanje krasotic v Trstu. V Trstu namerava poseben odbor prirediti tekmovalje lepotic, kakor je bilo na Dunaju, v Spaa, Turinu in drugih krajih. Tekmovanje — skoraj bi rekli javna izložba ženske lepote — bode v gledališču „Armonia“. Čas ni še določen. Dotični odbor objavlja uže splošne določbe, iz katerih je razvidno, da bodo sodniki v težavnej nalogi, izbrati med navadno preobilnem številu lepih ženskih najlepše, sloveči slikarji in kiparji. O delitvi nagrade oziralo se bode ne le na lepoto, ampak tudi na naravno ljubeznjivost. Take „razstave“ imajo za nas jako malo zanimanja, kajti navadno ne dosežejo svojega namena: blažiti umeteljniški ukus, ker služijo večidel le v zabavo raznim gizdalinom. Za nas ima največjo vrednost ženska plemenitega srca, katera se ne ponaša v javnosti s svojo lepoto, temveč spolnuje svoje dolžnosti na tihem pri domačem ognjišču.

Goriška ljudska posojilnica razpošilja obračun za upravno leto 1888., iz katerega je razvidno, da je bilo dohodkov 32.183 gld. 11½ kr. in z väteto gotovino (953 gld. 45 kr.) onoliko stroškov, torej 64.366 gld. prometa, čistega dobička gl. 1072.47. Račun glavnice iznaša 10.670 gl., račun hranilnih ulog gl. 31.970.77 račun posojil 35.853 gl. 74 kr. Iz teh števil je razvidno, da posojilnica prav dobro posluje in da se njeno delovanje vedno bolj širi.

Statistika umrlih. Od 3. do 9. t. m. umrlo je v Trstu 96 oseb in sicer 46 možkih in 50 ženskih. Po starosti jih je bilo 30 do 1., 19 do 5., 5 do 20., 10 do 30., 5 do 40., 15 do 60. 9 do 80. in 3 preko 80 let. Lani je umrlo v istej dobi 21 oseb več. Povprečno je umrlo izmed 1000 oseb 31.57.

Sodnijsko. Težak Fran Pinter, uže večkrat kaznovan tat, obsojen je na trimesečni zapor, ker je ukradel na ulici voziček, vreden 6 gld. 50 kr. — 28letni čevljar Martin Masnič iz Podgrada pri Sežani je obsojen zaradi žaljenja Nj. Veličanstva na 6 mesečno ječo.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Zakon o zavarovanju delavcev proti boleznim (od 30. marca 1888.)

(Konec.)

Iz § 32.

Kaj zadene tiste, kateri naznanilne dolžnosti ne bi spolnjevali?

Delodajalci, kateri naznanilne dolžnosti ne bi spolnjevali, morajo blagajni vse troške povrniti, katera bi imela v slučaju obole-

nja ne naznanjene osebe; tudi če bi se naznanila še le tedaj, ko je uže zbolela.

(Poleg tega kaznujejo se pa po § 67. za vsak slučaj z denarno globo do 10 gld. ali z dvema dnevoma zapora.)

Iz § 33.

Kako morajo delodajalci uplačevati?

Delodajalci morajo polne zneske, katere je po postavi in po pravilih vplačevati za njih delavsko osobje, kakor to pravila odmeajo plačevati. (Po normalnih pravilih za celi mesec naprej). Toliko časa delavcev ne odznanijo. V slučaju, ko bi bilo še za naprej vplačano, vrne blagajna oni znesek.

Iz § 34.

Koliko je delodajalcem vplačati?

K svoti, katera je po pravilih odmerjena za delavce, vplačati mora delodajalec jedno tretjino iz svojega. Ostali dve tretjini plača zavarovanec sam.

Za ono osobje, katero ne prejema mezde v novcih in za vajence, plačati ima delodajalec celi donesek.

Iz § 36.

Pravice delodajalcev.

Delodajalci imajo pravico odtegniti delavskemu osobju, za katerega vplačujejo, oni dve tretjini doneskov pri rednem izplačevanju mezde.

Če pa omenjenega zneska ne bi odtegnili, da med tem preteče nad jeden mesec, zgubijo pravico ono svoto pozneje odtegniti.

Iz § 38.

Kaj se zgodi, ko bi se doneski ne plačevali?

Zaostali doneski iztirjali se bodo po upravnem potu (rubežni).

S predstojecim objavili smo glavne za obrtnike najvažnejše določbe postave.

Omeniti hočemo v kratkem le še, kako je po omenjeni postavi mogoče izogniti se dolžnosti pristopa k okrajni bolnišni blagajni, in navedemo v ta namen postavne določbe.

Iz § 58.

Za združene bolnišne blagajnice.

Ude združenih bolnišnih blagajin, katere so ustanovljene na podlagi 7. poglavja obrtnega reda, ne veže dolžnost vstopa k okrajni blagajni. Pogoji pa je:

1. Da bolnišna podpora v slučaju bolezni za vse ude doseže ono najmanjšo svoto, katero izplačuje okrajna blagajna in da prevzame zadružna blagajna vse tiste najmanjše dolžnosti, katere so omenjene v §§ 6., 7. in 8.

2. Da so doneski delodajalcev enako visoki, kakor je predpisano v tej postavi.

3. Da udje združenih bolnišnih blagajin po svojih pravilih tudi v § 13. glede vstopnine, in rezervnega deleža, §§ 27. in 28. glede pričetka podpore in § 85. glede kazni stimulacije niso na slabšem, kakor bi bili pri okrajni bolnišni blagajni.

Združene bolnišne blagajne predati morajo po teh določilih svoje pravila do obroka, katerega se bode postavilo; sicer premenila bode jih pravomočno deželna vlada.

Iz § 60.

Bolnišna podpora društva.

Udje bolniških družen, katera so osnovana na podlagi društvenega zakona, ne zadene dolžnost pristopiti k okrajni blagajni, če premenijo svoja pravila po postavi od 26. novembra 1852. l. in če sprejmejo vse one določbe v pravila, katere smo omenili za zadružne bolnišne blagajne. (§ 58.) oziroma §§ 6., 7. in 8. „Obrtnik.“

* * *

Kako zamazati sode ki puščajo.

Odvaga se 2½ dela svežega loja, 2 dela voska, 4 dele svinjske masti. Vse to se raztopi in dobro pomeša. Na to pusti se zmes, da se ohladi; med tem, ko se ohlaja, primeša se 2½ dela presejanega pepela. Predno se puščajoči sod s tem mazilom zamaže, mora se osnažiti; zmes se nekoliko segreje in tako omehčana v razpokline namaže. „Domoljub“.

